

УДК 65.01

Гужавіна І. В.
Романенко А. А.

Донецький державний університет управління

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ
НА ПІДПРИЄМСТВІ В УМОВАХ РИНКОВИХ ВІДНОСИН

У статті розглянуто проблемні аспекти організації аналітичної роботи на підприємстві. Проаналізовано залежність фінансового стану підприємства від організації аналітичного процесу. Досліджено особливості аналітичної інформації, що використовується у процесі аналізу.

Ключові слова: аналіз, аналітична робота, ефективність діяльності, ринкова економіка, ринкові відносини.

Постановка проблеми. Перехід до ринкової економіки вимагає від підприємств підвищення ефективності виробництва, конкурентоспроможності продукції та послуг на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, ефективних форм господарювання і управління виробництвом, подолання безгосподарності, активізації підприємництва, ініціативності діяльності.

Для ефективного ведення діяльності, отримання доходів і максимізації прибутку кожне підприємство повинно організувати аналітичну роботу. У нинішній час, коли підприємництво в Україні найбільш розвинене, ця тема є найбільш актуальною.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Зважаючи на те, що тема організації аналітичної роботи на підприємстві є недостатньо розглянутою та дослідженою, над нею працювала велика кількість вчених та економістів, серед них: М.О. Ажнюк, Ф.Ф. Бутинець, Т.Д. Косова, П.І. Попович, М.Г. Чумаченко та інші.

Мета статті. Головною метою даної статті є дослідження проблем та особливостей організації аналітичної роботи на підприємствах, визначення впливу умов ринкового середовища на ведення аналізу діяльності суб'єктів господарювання.

Виділене не вирішених раніше частин загальної проблеми. Важлива роль у реалізації задачі з підвищення ефективності економічної діяльності приділяється економічному аналізу діяльності суб'єктів господарювання. З його допомогою розробляються стратегія і тактика розвитку підприємства, обґрунтовуються плани й управлінські рішення, здійснюється контроль за їх виконанням, виявляються резерви підвищення ефективності виробництва, оцінюються результати діяльності підприємства, його підрозділів і працівників. Враховуючи недостатню розповсюдженість роботи аналітичних відділів в Україні в цілому, існує проблема їх неефективності на кожному підприємстві окремо. Виходячи з цього, метою організації аналітичної роботи на підприємстві є дослідження економічних результатів діяльності і проведення їх аналізу.

Виклад основного матеріалу. Фінансовий стан підприємства визначається сукупністю параметрів, які виражають наявність, доцільність розміщення та ефективність використання фінансових ресурсів, реальні та потенційні фінансові можливості. Він є синтетичним показником, який впливає на ефективність господарської діяльності підприємства. Ефективне ведення аналітичної роботи на підприємстві може значно вплинути на його фінансовий стан, і в більшості випадків збільшити функціональні можливості підприємства.

На це може впливати обґрунтованість, своєчасність та доцільність прийнятих управлінських

рішень. Але лише правильно організована робота по аналітичному дослідженню може забезпечити його ефективність та значно вплинути на хід господарських процесів [1, с.93].

З цією метою організація аналізу господарської діяльності на підприємствах повинна відповідати деяким вимогам. Головною вимогою потрібно зазначити науковий характер аналізу, тобто він повинен ґрунтуватися на новітніх досягненнях науки і передового досвіду, будуватися з урахуванням дії економічних законів у рамках конкретного підприємства, проводитися з використанням науково обґрунтованих методик.

Проведення аналізу повинно стати важливою частиною службових обов'язків кожного спеціаліста, керівника різних рівнів господарювання, обов'язком всіх службовців, які мають відношення до прийняття управлінських рішень. Звідси випливає ще один важливий принцип організації аналізу – обґрунтований розподіл обов'язків з проведення аналізу між окремими виконавцями. Від того, наскільки раціональний цей розподіл, залежить не тільки повнота охоплення об'єктів аналізу, але і виключається можливість багаторазового проведення одних і тих же досліджень різними особами. Це сприяє більш ефективному використанню робочого часу спеціалістів і забезпечує комплексність аналізу.

Аналітичне дослідження повинне бути ефективним, це означає, що витрати на його проведення повинні бути найменшими при оптимальній оцінці аналізу та його комплексності. З цією метою при його проведенні повинні широко використовуватися передові методики та засоби, що полегшують роботу аналітика. До них відносяться раціональні методи збору і зберігання даних, впровадження в практику аналізу інноваційних технічних засобів, оргтехніки.

Склад, зміст і якість інформації, яка залучається до аналізу, мають визначальну роль у забезпеченні дієвості аналізу господарської діяльності. З цією метою в аналізі використовуються технічні, технологічні, економічні, статистичні та інші дані підприємства. Всі джерела даних для аналізу поділяються на планові, облікові та позаоблікові.

До планових джерел відносяться всі типи планів, які розробляються на підприємстві (перспективні, поточні, оперативні, госпрозрахункові, завдання, технологічні карти), а також нормативні матеріали, кошториси, цінники, проектні завдання.

До інформації облікового характеру належать дані, що містять документи бухгалтерського, статистичного та оперативного обліку, велика кількість форм звітності та первинні документи.

До інформації позаоблікового характеру відносяться документи, що регулюють господарську

діяльність підприємства, але не входять до складу вищезазначених джерел. До них належать: нормативно-правові документи, якими користується підприємство, господарсько-правові договори, матеріали передового досвіду, технічна та технологічна документація.

Класифікація інформації, необхідної для організації аналітичної роботи на підприємстві, наведена в табл. 1 [2, с. 127].

Таблиця 1

Класифікація аналітичної інформації

№ з/п	Класифікаційна ознака	Види інформації
1	По відношенню до об'єкта дослідження	- внутрішня - зовнішня
2	По відношенню до предмета дослідження	- основна - допоміжна
3	По періодичності надходження	- регулярна (постійна, - умовно-постійна, змінна) - епізодична
4	По відношенню до процесу обробки	- первісна - вторинна

Важливим принципом в організації аналітичної роботи на підприємстві є її регламентація та уніфікація. Регламентація передбачає розробку для кожного виконавця обов'язкового мінімуму таблиць і вихідних форм аналізу. Уніфікація (стандартизація) аналізу передбачає створення типових методик та інструкцій, вихідних форм і таблиць, стандартних програм, єдиних критеріїв оцінки, що забезпечує порівнянність, свідомість результатів аналізу на більш високому рівні управління, підвищує об'єктивність оцінки діяльності внутрішньогосподарських підрозділів, зменшує витрати часу на аналіз і в результаті сприяє підвищенню його ефективності [3, с. 3].

Зважаючи на те, що економічна інформація повинна бути достовірною, має об'єктивно відображати досліджувані явища і процеси, висновки, за результатами якого повинні відповідати дійсності, а розроблені аналітиками пропозиції призводити до підвищення ефективності діяльності підприємства.

У свою чергу, ефективність проведення аналізу може бути забезпечена у випадку, коли є можливість оперативного доступу до процесу виробництва за його результатами. У цьому полягає сутність однієї з вимог до аналітичної інформації – оперативність. Підвищення оперативності ін-

формації досягається застосуванням новітніх засобів зв'язку, її обробкою на електронних носіях, неперервним проведенням аналізу.

Не менш важливим чинником є те, що система аналітичної інформації повинна бути раціональною, тобто вимагати мінімуму витрат на збір, зберігання і обробку даних. З одного боку, для комплексного аналізу будь-якого економічного явища чи процесу потрібно різнобічна інформація, так як при її відсутності аналіз буде неповним. З іншого боку, надлишок інформації подовжує процес її пошуку, збору та прийняття рішень. Зважаючи на це, з'являється необхідність вивчення корисності інформації і на цій основі вдосконалення інформаційних потоків шляхом усунення зайвих даних і введення потрібних [4, с. 67].

Будь-які результати аналітичного дослідження діяльності підприємства в цілому або його підрозділів повинні бути оформлені у вигляді документів. Зазвичай, документування отриманої інформації та результатів аналізу подається у вигляді пояснювальної записки, довідки чи висновку.

Пояснювальна записка зазвичай складається при поданні результатів аналізу до вищих органів керівництва та управління. Якщо результати аналізу призначені для внутрішньогосподарського використання, вони оформляються у вигляді довідки. Висновок надається у випадку, коли аналіз проводиться вищими органами управління [5, с. 115].

Висновки і пропозиції. Підводячи підсумки, необхідно відзначити, що основною причиною неефективної діяльності багатьох українських підприємств є недостатня організованість аналітичної роботи на них. Більшість суб'єктів господарювання приділяє мало уваги організації аналітичної роботи, веденню бухгалтерського обліку, зокрема управлінського. Нестабільний фінансовий стан характеризується незадовільним розміщенням коштів, низькою платоспроможністю підприємства, простроченою заборгованістю перед бюджетом, постачальниками і фінансовими установами, недостатньо стійкою реальною і потенційною фінансовою базою. Більшість цих проблем пов'язані з недоліками в роботі аналітичних служб. Зараз, в епоху розвитку ринкових відносин це питання постає досить гостро та вимагає змін і удосконалень. Частково вирішити це питання можливо завдяки внесенню змін до нормативно-правових актів держави та облікових документів кожного окремого підприємства.

Список літератури:

1. Бутинець Ф.Ф. Економічний аналіз. Практикум [Текст] : навчальний посібник /Ф.Ф. Бутинець. – Житомир : ЖІТІ, 2000. – 416 с.
2. Чумаченко М.Г. Економічний аналіз [Текст] : навчальний посібник / М.Г. Чумаченко. – К. : КНЕУ, 2003. – 556 с.
3. Максименко Д. В. Організація аналітичної роботи як основа прийняття ефективних управлінських рішень на підприємстві [Текст] / Д.В. Максименко // Науковий вісник Ужгородського університету «Економіка». – 2010. – № 29. – С. 238-241. – Удосконалення обліку, аналізу, аудиту і звітності в сучасних умовах глобалізаційних процесів у світовій економіці
4. Гадзевич О.І. Основи економічного аналізу і діагностика фінансово- господарської діяльності підприємств / О.І. Гадзевич. – К. : Кондор, 2004. – 180 с.
5. Косова Т.Д. Організація і методика економічного аналізу [Текст] : навчальний посібник/ Т.Д. Косова, П.М. Сухарев, Л.О. Ващенко – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 528 с.

Гужавина И. В.
Романенко А. А.

Донецкий государственный университет управления

ОСОБЕННОСТИ ОРГАНИЗАЦИИ АНАЛИТИЧЕСКОЙ РАБОТЫ НА ПРЕДПРИЯТИИ В УСЛОВИЯХ РЫНОЧНЫХ ОТНОШЕНИЙ

Резюме

В статье рассмотрены проблемные аспекты организации аналитической работы на предприятии. Проанализирована зависимость финансового состояния предприятия от организации аналитического процесса. Исследованы особенности аналитической информации, которая используется в процессе анализа.

Ключевые слова: анализ, аналитическая работа, эффективность деятельности, рыночная экономика, рыночные отношения.

Guzhavina I. V.
Romanenko A. A.

Donetsk Study University of Management

FEATURES OF THE ORGANIZATION OF THE ANALYTICAL WORK AT THE ENTERPRISE IN CONDITIONS OF MARKET RELATIONS

Summary

The article considers the problematic aspects of the organization of the analytical work on the enterprise. Analyzed the correlation of the financial condition of the enterprise from the organization of the analytical process. Peculiarities of the analytical information used in the analysis process.

Key words: analysis, analytical work, performance, market economy, market relations.